

**PRELIMINARNO MIŠLJENJA UDRUŽENJA INTERNET SERVIS PROVAJDERA SRBIJE
NA NACRT
PRAVILNIKA O NAČINU KORIŠĆENJA RADIO-FREKVENCIJA PO REŽIMU OPŠTEG OVLAŠĆENJA**

Udruženje Internet servis provajdera Srbija (dalje u tekstu UISPS ili samo Udruženje) i njegov Ekspertski tim (dale u tekstu ET) izražavaju svoje komplimente Republičkoj agenciji za elektronske komunikacije (RATEL) i ekipi iz Agencije koja je izradila nacrt Pravilnika o načinu korišćenja radio-frekvencija po režimu opšteg ovlašćenja (u daljem tekstu: Nacrt Pravilnika ili samo Nacrt), konstatujući da je urađen kompleksan i težak posao pripreme prvog Nacrta, posao koji je bio posebno nezahvalan kada se imaju u vidu nedorečenosti i propusti Zakona o elektronskim komunikacijama (dalje: ZEK).

Kao predstavnici nešto manje od stotinu operatora (Internet provajdera) ukazali smo u posebnom pismo (naša referenca 99/9 od 23. januara 2013 god) na neke proceduralne propuste, za koje smo uvereni da će, na našu molbu, biti ispravljeni.

Međutim, uz razumevanje situacije i rokova koji su vam uslovljeni , smatramo (što ćemo i argumentovati) da tekst Nacrta sadrži jedan broj suštinskih (načelnih) nejasnoća, kao i niz redaktorskih ropusta i grešaka, što bi, ako se bi se ovakav tekst samo „isplegao“ bez suštinih zahvata, veoma otežalo, ako ne i onemogućilo njegovu implementaciju.

1. Načelni i suštinski komentari

UISPS i ET podržavaju načelno sve glavne ideje obrađene u Nacrtu. Naše komentare¹ treba shvatiti krajnje dobronamerno, kao cilj da se tekst učini pogodnim za implementaciju. Naglašavamo da su i ovi načelni, kao i pojedinačni komentari koji slede, rezultat ne samo praktičnog iskustva desetina stručnjaka koji rade u sastavu operatora (Internet servis provajdera) nego i iskustva mnogih članova ET na izradi i komentiranju propisa.

Postoje neke diskrepancije između Nacrta Pravilnika i relevantnih međunarodnih propisa. O tome ćemo pisati (i govoriti na javnoj raspravi tipa „okrugli sto“ i/ili na sastanku predloženom u citiranom pismu.

Slobodni smo takođe ukazati na neke probleme u redakтури teksta. bez navođenja detalja (kojima nije mesto u ovom odeljku) skraćemo vam pažnju na sledeće

- Strčnjaci i radnici praktično svih naših članova koriste engleski jezik, što je posledica poslom kojim se bave. Međutim, navođenje samo engleskih pojmova u Prilogu 3 – Skraćenice može izazvati nedoumice i probleme. Engleski je ambiguetni jezik i nije lako shvati šta tačno neki pojam složen od više reči znači. Naravno, poznato nam je da je terminologija na srpskom jeziku u ovoj oblasti nesređena, a i svesni smo da Pravilnik nije udžbenik. Ipak mislimo da bi nazivi na srpskom doprineli lakšoj implematiciji.
- U potpunosti podržavajući primenu čirilce u propisima, skrećemo vam pažnju da se neke zabune mogu jednostavno otkloniti redaktorskim zahvatima, kao što je upotreba kurziva (*italic*) za strane reči i skraćenice. Inače se npr. MAC može čitati kao „mas“ a ATPC kao „atrs“. Takve zabune ne može bitio kod WGS, što je izuzetak. na ovo vam skrećemo pažnju zbog mogućih problema sa lokalnim samouprava i/ili sudovima. Mi to svakako ne želimo ali na iskustvo govori da se dešavaju nesporazumi na nižim, za ovu oblast nestručnim, nivoima

¹ Koristimo opšti termin „komentari“ koji obuhvata i ono što cenjena Agencija naziva „mišljenja“ (navedeno u pozivu za javne konsultacije) i ono što mnogi nazivaju „primedbe, pitanja i sugestije“

Posebno je **važno pitanje evidencije**. Naše udruženje ad principem podržava evidenciju kao takvu i izradu odgovarajućig registara. Međutim predloženi sistem, obrazci i njihov sadržaj ne samo da nisu primereni nego ni zasloveni na propisima

- upornom pretragom Zakona o elektronskim komunikacijama (dalje: ZEK) nismo uspeli pronaći nikakav osnov za ovakvu vrstu evidencije.
 - Zakonski osnov za Pravilnik je, kao što jasno stoji u preambuli, član 96 ZEK. Nema pozivanja na neku drugu odredbu
 - Evudencijom se gubi osnovni smisao režima opšteg ovlašćenja
- Naši članovi, a i oni operatori koji (iz različitih razloga) nisu u članstvu, imaju problema sa „divljim“ Internet mrežama (WAS/RLAN) koje prave „skupštine stanara“, udruženjai pojedinci. Iz predloženog obrazca (ERFOO1 – transliterirali smo) se može implicitno zaključiti² da Agencija predviđa i evidenciju fizičkih lica. To bi verovatno odgovaralo udruženju, ali nas interesuje kako će to Agencija sprovesti
- Obrazac je veoma komplikovan. Traže se podaci koji su potrebni i za izdavanje dozvole za radio-stanicu („pojedinačna dozvola“) za komunikacije koje rade pod režimom dozvole, a ne opšteh ovjašćenja
 - tako npr. azimut maksimalnog zračenja, širina opsega zauzetog emisijom i konfiguracija mreže traže zapravo postojanje tehničke dokumentacije (projekta) čime se opet ruši osnovni princip režima opšteg ovlašćenja.
 - neki podaci se ne tako retko menjaju. Ako npr. u radio-stanicu (pristupnu tačku³) udari grom uređaj se zamenjuje. Postoji i niz drugih razloga kada se uređaj menja. Time se menja i MAC adresa. Da li to znači da se da treba slati novi obrazac i plaćati „troškove evidentiranja“ ponovo?
 - Traže se koordinate lokacije u sistemu WGS84 i formatu dd mm ss, a ne traži se adresa. da li to znači da srednji operatori treba da angužuju čitavu ekipu da „snime“ koordinate stotinak stanica? Šta sa malim operatorima u ruralnim područjima koji nemaju GPS uređaje, a možda i ne znaju šta je tačno WGS84. zar ne bi bila dovoljna samo adresa (ulica, broj, ili opis)?
- Poseban je problem što je dat obrazac u tekstualnom obliku. Čak i ako ga Agencija stavi na svoju Internet stranicu u formatu word procesora (.doc) i to nije dovoljno. Treba predvideti *on line* popunjavanje.

Drugi krucijalni problem jeste **vezan za „troškove evidentiranja**:

- Za ovaj pristup nismo našli nikakav pravni osnov ni u zakonu niti u Pravilniku o o visini naknada za pružanje usluga iz nadležnosti Republičke agencije za elektronske komunikacije
- Operatori plaćaju niz naknada (za evidenciju sa OB obraucem, procenat od prihoda itd. ttako da bi ovaj namet bio još više opterećujući
- Dodatno je neprihvatljivo da iznos „troškova evidentiranja“ ne bude predloženi. To se može shvatiti kao da su operatori (i druga pravna i/ili fizička lica) ostavlljeni samovolji Agencije, koja može odrediti taj iznos kao 3000 RSD ili 33 000 RSD. Ovo bi, ut već postojećenaknade i takse, praktično uništilo mnoge operatore.
- Dodajemo da smo pručili odluke o ukidanju nita parafiskalnih taksi i naknada, koje ima za cilj olakšavanje rada preduzeća i organizacija. Uvođenje tnovog parafiskalnog nameta je neprihvatljivo

² prvi red obrazca „naziv...“ Uzgred, pravna lica imaju „naziv“ a fizička lica ime (koje se sastoji od imena i prezimena). Uvereni smo da će vaši pravnici podržati ovaj stav.

³ access point

2. Završni komentari

Smatramo za potrebno da ponovimo kako načelno razumemo ideju o evidenciji, posebno sa gledišta potrebe uklanjanja štetnih smetnji. Nama je vrlo dobro poznato da emitovanje u opsezim⁴ a u kojima se odvijaju WAS/RLAN komunikacije ne sme izazvati štetne smetnje „službama koje rade u skladu sa Tabelom“⁵ Mi svoje članove instruiramo da paze na propise i da budu kooperativni. Spremni smo sa stručnjacima Agencije sarađivati na ovim i drugim pitanjima

3. Zaključak

Smatramo da je samo interaktivna rasprava (na okruglom stolu ili drugom prilikom) može dovesti do suštinskog poboljšanja teksta nacрта

Stojimo vam na raspolaganju za dodatna razjašnjenja i eventualno učestvovanje u radnoj grupi za redigovanje teksta, koju bi, po našem mišljenju trebalo formirati.

Adresa Ekspertskog tima UISPS za kontakt po ovom i sličnim predmetima:

Mirko S.Mandrino
mmandrino@open.telekom.rs
tel (063) 8 110 618

E.& O. E⁶.

⁴ to su načelno opsezi za NIM (engl. ISM) up. RR 5.150 i dr.

⁵ Table of Frequency Allocations (RR) ili Plan namene (SRB)

⁶ skraćena koja znači da se greške i omaške isključuju